

VÁROSUNK FŐISKOLÁINAK MAGYAR HALLGATÓI

AZ ISKOLAI ÉV VÉGÉN folyóiratokban és napilapjainkban több olyan írás jelent meg, amely jóakarató tanáccsal látja el a középiskolát végzett és a pályaválasztás gondja előtt álló ifjúságot. Ezekben a cikkekben és eszmefuttatásokban állandóan visszacseng az intés: menjetek gyakorlati pályákra! Teljes mértékben igazat kell adnunk ennek a hangsúlyozott véleménynek s ezért láttuk szükségesnek a három kisebbségi egyház adatainak alapján* összeállítani a városunkbeli főiskolák magyar hallgatóinak részletes statisztikáját az elmúlt

I. Magyar főiskolások évfolyamok szerint.

Evfolyam	Jog- hallgató	Orvostan- hallgató	Tanár- jelölt	Zene	Keresk.	Gazd.	Almémőki iskolás	Összesen	
				akadémiai hallgató					
I	összesen	47	22	45	2	11	11	10	148
	csak fiú	43	19	32	—	9	11	1	25
II	összesen	34	18	24	5	5	3	—	89
	csak fiú	31	15	19	5	4	3	—	77
III	összesen	27	9	23	5	12	3	6	85
	csak fiú	26	8	13	2	11	3	6	69
IV	összesen	54	20	62	10	12	1		159
	csak fiú	54	17	46	7	7	1		132
Egyéb	összesen	64	44	73	—	18	9		208
	csak fiú	61	39	60	—	15	9		184
Össz.	összesen	226	113	227	22	58	27	16	689
	csak fiú	215	98	170	14	46	27	15	585

* 689 magyar főiskolai hallgató adatait dolgoztuk fel s így eredményeink a való helyzetet tárják fel, hiszen az 1936—37. egyetemi évben a Tudományegyetemre beiratkozott magyar hallgatók száma 736 (vö. Anuarul Universităţii Reg. Ferdinand I. Cluj. 1937.) s összeírásunk legfeljebb a jogi koron s esetleg a kereskedelmi akadémián hiányos, mert itt nagyobb nehézségbe ütközik nyilvántartani azokat, akik az egyetemi év folyamán nem tartózkodnak városunkban.

2. Magyar főiskolások hitvallások szerint.

Hitvallás	Jog-hallgató	Orvostan-hallgató	Tanár-jelölt	Zene	Keresk.	Gazd.	Almérnöki iskolás	Összesen	
				akadémiai hallgató					
kat.	összesen	139	64	119	17	38	12	6	395
	csak fiú	130	57	87	10	28	12	6	320
ref.	összesen	66	43	91	3	17	10	8	238
	csak fiú	64	35	68	2	16	10	7	202
unit.	összesen	21	6	17	2	3	5	2	56
	csak fiú	21	6	15	2	2	5	2	53
Össz.	összesen	226	113	227	22	58	27	16	689
	csak fiú	215	98	170	14	46	27	15	585

1937—38. egyetemi évről, hadd beszéljenek a számok, a leghatékonyabb tanácsadók.

Táblázatainkban közre is adjuk az eredményt. A szó majdnem fölösleges, éppencsak a legszükségesebb megjegyzésekre szorítkozunk.

1. Adataink áttekintésekor elsősorban a Tudományegyetem jogi, bölcsészeti és természettudományi karára beiratkozott magyar hallgatók óriási száma ötlük szemünkbe; a jogi és tanári pályára készülők az összes magyar főiskolások számának éppen kétharmadát teszik ki (463). Ez az arányszám elsősorban az utóbbi 5—6 évben középiskolát végzett ifjúságunk tájékozódását jelzi és jellemzi. (Lásd 1. és 2. táblázatunkat.)

2. Az évfolyamok szerinti elemzés (2. táblázat) sajnos nem mutat javuló irányzatot. A III. évf. kisebb létszáma annak tulajdonítható, hogy ez az 1935-ben beiratkozottaknak felel meg, amikor a középiskolákban nem volt érettségiző osztály. Mind ez az év, mind a következő 1936-os év arányosan kisebb létszámmal jelentkezik min-

4. Magyar tanárjelöltek

Hitvallás	Román			Magyar			Francia			Német			Latin			Filozófia			
	összesen	abszolvens	állás nélkül	összesen	abszolvens	állás nélkül	összesen	abszolvens	állás nélkül	összesen	abszolvens	állás nélkül	összesen	abszolvens	állás nélkül	összesen	abszolvens	állás nélkül	
kat.	összesen	3	2	1	12	5	3	15	2	2	11	5	—	13	1	—	3	—	3
	csak fiú	—	—	1	11	5	2	8	2	1	6	3	—	8	1	—	2	—	1
ref.	összesen	6	5	—	10	3	2	6	3	—	12	5	2	6	1	—	8	—	—
	csak fiú	5	4	—	6	1	1	3	1	—	6	2	—	6	1	—	8	—	—
unit.	összesen	2	1	—	1	1	—	4	1	1	1	1	—	1	—	—	1	—	—
	csak fiú	1	1	—	1	1	—	3	1	1	1	1	—	1	—	—	1	—	—
Össz.	összesen	11	8	1	23	9	5	25	6	3	24	11	2	20	2	—	12	—	3
	csak fiú	6	5	1	18	7	3	14	4	2	13	6	—	15	2	—	11	—	1

3. Magyar tanárjelöltek szakok és évfolyamok szerint.

Évfolyam	Roman	Magyar	Francia	Német	Latin	Filozófia	Történelem	Földrajz	Számтан	Term. rajz	Fizika	Kémia	Összesen
	s z a k o s												
I	—	3	7	2	6	3	1	1	5	6	8	3	45
II	—	2	1	—	2	3	1	3	2	5	3	2	24
III	1	—	1	2	3	3	1	5	2	—	1	4	23
IV	2	9	10	9	7	3	3	14	1	3	1	—	62
abszolvt.	8	9	6	11	2	—	2	13	9	9	2	2	73
összesen	11	23	25	24	20	12	8	36	19	23	15	11	227
végzett és állás nélkül	1	5	3	2	—	3	4	12	4	7	2	—	43

den szakon, de az 1937-ben beiratkozottak száma újból az általános arányszámnak majdnem teljesen megfelelően ugrik fel. A többlet ismét a jogi és tanári karon mutatkozik. Talán csak az orvosi fakultáson és a gazdasági akadémián állapítható meg az utolsó két évben alig észrevehető emelkedés. Igen szomorú ez a megállapítás, különösképpen akkor, ha tekintetbe vesszük, hogy a kereskedelmi és gazdasági akadémia hallgatóinak és az almérnöki iskola növendékeinek száma még mindig alig éri el az összes első évesek számának egytizedét. Annál meggondolkoztatóbb ez az arány, minél inkább tekintetbe vesszük azt a tényt, hogy a felvételnél az elmúlt évben egyedül a felkészültség volt az irányadó és a nemzetiségi kérdés alig játszott szerepet. Akármilyen rosszul is essék, de a számok alapján le kell szögeznünk, hogy úgy látszik, csak a jelentkezők felkészültségének hiányán és még inkább a középiskolát végzettek helytelen tájékozódásán mulik, hogy éppen ott, ahol annyira szükséges — az orvosi karon és a gyakorlati pályákra előkészítő kereskedelmi és

szakok és hitvallás szerint.

Történelem			Földrajz			Számтан			Term. rajz			Fizika			Kémia			Összesen		
összesen	abszolvtens	állás nélkül	összesen	abszolvtens	állás nélkül	összesen	abszolvtens	állás nélkül	összesen	abszolvtens	állás nélkül	összesen	abszolvtens	állás nélkül	összesen	abszolvtens	állás nélkül	összesen	abszolvtens	állás nélkül
7	2	3	19	7	10	10	4	3	11	4	4	10	2	1	5	2	—	119	36	30
5	2	2	16	6	10	9	4	1	10	4	3	8	2	1	4	2	—	87	31	22
1	—	1	16	6	2	7	3	1	10	4	3	4	—	1	5	—	—	91	30	12
1	—	—	12	6	—	5	3	1	9	4	2	2	—	1	5	—	—	68	22	5
—	—	—	1	—	—	2	2	—	2	1	—	1	—	—	1	—	—	17	7	1
—	—	—	1	—	—	2	2	—	2	1	—	1	—	—	1	—	—	15	7	1
8	2	4	36	13	12	19	9	4	23	9	7	15	2	2	11	2	—	227	73	43
6	2	2	29	12	10	16	9	2	21	9	5	11	2	2	10	2	—	170	60	28

gazdasági akadémiákon, valamint az almérnöki iskolákban olyan kevés a magyar hallgatók száma. Úgy látszik, hogy kisebbségi sorsunk 20. évében is még mindig nagy a nyárspolgári megélhetést biztosító hivatalnok-pályák felé a vonzódás (igen sokan ugyanis csupán ilyen szempontból nézhetik a tanári pályát is!) és nem riaszt vissza ettől még az elhelyezkedési lehetőség növekvő reménytelensége sem.

3. Ilyen szempontból különösképen figyelemreméltó az az adat-sor (3. és 4. táblázat, mely főszakok szerint részletezi a bölcsészeti és tudomány-kar magyar hallgatóit. Még ha el is fogadjuk az „Erdélyi Fiatalok” pályaválasztási számában közölt némi reménnyel kecsegtető nyilatkozatok adatait, amelyek szerint a kisebbségi egyházak iskoláikban alkalmazni tudnának még egy-két tanárt bizonyos szakokon, az előtt, aki a helyzetet valamennyire is nyitott szemmel figyeli, 227 tanárjelöltünk helyzete majdnem reménytelen. Hiszen kisebbségi intézeteinkben, ahol ezek az ifjak elsősorban szándékoznak elhelyezkedni, az állások igen nagy részét már is fiatal erők foglalják el. A felesleget mutatják a már elhelyezkedni nem tudó végzetek évről-évre növekvő száma. (A mi róm. kat. egyházmegyénk tanügyi bizottsága e nyáron 29 kérvényező közül már csak négyet alkalmazott!) A 227 tanárjelöltnek az egyetemen eltöltött éve így jobbára nem jelent egyebet, mint sok felesleges pénz pazarlást és hiába elfecsérelt időt, amelynek árán legfeljebb a kilátástalanság lealacsonyító és elkeserítő érzését vásárolja meg.

4. Igen jó szolgálatot tehet hivatásos vezetőink kezében az a kimutatás is, amely vidékek szerint mutatja be a főiskolák magyar hallgatóit. (5 táblázat). Amint a táblázatból első áttekintésre is szembetűnik, a magyar főiskolások száma általában megfelel az illető vidék magyar népességi arányszámának. Ilyen szempontból talán csak a Ciuc és Cluj megyéből származó főiskolások száma tetszik kevesnek. Ez a megállapítás azonban csak látszólagos. Az igazi helyzet azonos a többiével. Azt látjuk ugyanis, hogy a főiskolások nagy százaléka városokból kerül ki és elenyészően csekély a népi rétegből főiskolára kerülő ifjak száma. Még inkább igazoltnak látszik ez a megállapítás, ha meggondoljuk, hogy vidék elnevezés alatt többnyire nagyobb községek, mint Mercurea-Nirajului, Covasna, vagy kisebb városok, mint Uioara, Luduş, Brad, Vulcan, stb. jönnek elsősorban számításba. Végeredményként kimondhatjuk, hogy a *tulajdonképpen falusi népi rétegből egyáltalán nem vagy alig észrevehető arányban van magyar hallgató a városunkbeli főiskolákon* és valószínűleg a többi főiskolákon is.

5. Nagyban alátámasztja fenti megállapításunkat a főiskolásoknak szüleik foglalkozása szerinti számbavétele (6. táblázat). Igaz, hogy a rendelkezésre álló adatok hiányossága miatt csak 503 főiskolás adatait dolgozhattuk fel ilyen szempontból, a számarányt azonban mértékül fogadhatjuk el a hiányzók részére is. Ezek szerint az 503 főiskolásból 371 értelmiségi, 53 földműves, 43 iparos, 19 kereskedő és 17 munkásszülő gyermeke. Százalékokban: az 503 főiskolás 71.4 százaléka az értelmiségi osztályból kerül ki, csak 10.5 százalék földműves-, 8.5 százalék iparos-, 3.9 százalék kereskedő- és 3.3 százalék munkás-gyermek — akkor, amikor a romániai magyar-

ság túlnyomó többsége a földmives, iparos, munkás és kereskedő rétegből áll s a középosztályi, főleg tisztviselő értelmiségünk számaránya egészen elenyésző és napról-napra kevesbedik. Önkéntelenül felmerül a kérdés: mi az oka annak, hogy éppen a legnagyobb népi rétegből aránylag ilyen kis százaléokban kerül magyar fiú főiskoláinkra; tehetség hiányában maradnak-e vissza a munkásosztály és a falusi nép gyermekei a főiskolákról vagy másutt keresendő az ok?

5. Magyar főiskolások szüleik lakóhelye szerint

Megye	Város	Vidék	Összesen
Cluj	131	14	145
Mureş	38	28	66
Odorheiu	28	24	52
Treiscaune	19	18	37
Ciuc	20	10	30
Turda	16	13	29
Hunedoara	19	9	28
Bihar	15	12	27
Satu Mare	22	4	26
Alba	14	11	25
Braşov	21	2	23
Sălaj	11	10	21
Tárnava Mică	17	2	19
Arad	8	9	17
Someş	10	3	13
Timiş	6	5	11
Severin	10	—	10
Năsăud	5	3	8
Tárnava Mare	3	4	7
Ókirályság	7	—	7
Făgăraş	2	1	3
Sibiu	1	1	2
Maramureş	1	1	2
összesen	424	184	608
egyh. személy adatok hiányoznak			25
			56
összesen			689

Rendelkezésünkre állnak katolikus papnevelő intézetünk és a helybeli református teológia növendékeinek pontos adatai az elmúlt egyetemi évről s az összehasonlítás alapján, úgy hiszem, nem vakmerőség azt a következtetést levonni, hogy a munkás és falusi népi rétegekben van tehetség és van hivatás is főiskolai és értelmiségi pályákra, de amíg az értelmiségi szülők sokszor mindkettő hiányában is társadalmi helyzetüknél fogva szinte kötelezőnek tartják gyermekeiknél az egyetemi végzettséget és ezt sokszor a kellő anyagi eszközök hiányában is megkísérelik és különféle társadalmi segítség révén lehetővé is teszik, addig a munkás és a falusi népi osztály gyermekei közül igen sok tehetség kallódik el éppen az anyagi eszközök hiányában. Bizonyíték erre, hogy a teológiai főiskolákon, ahol az anyagi kérdés nem jelent akadályt, az igazi hivatásosok nagy százaléka ebből a népi rétegből kerül ki. A számok mindennél hangosabban beszélnek és a kérdés megoldásra vár, mert fel nem mérhető és számokban ki nem fejezhető a parlagon heverő és elkallódásnak indult népi érték. Egyetlen megoldást a közép- és főiskolásoknak szánt ösztöndíjak és más tanulmányi segélyek mielőbbi rendezésében és rendszerzésében látunk.

A statisztikai lelmérés és elemzés azonban csak hasznavethetlen számadat és felesleges időpazarlás, ha az eredményeken nem

6. Magyar főiskolások szülei foglalkozása szerint

A szülő foglalkozása	503* városunkbeli főiskolás		A helybeli ref. teológia 106 hallgatója		Az Alba-Iulia-i r. kat. papnevelde 46 teológusa	
	absz.szám	%	absz.szám	%	absz.szám	%
Tisztviselő**	208	41.3	14	13.2	9	19.5
Szabad foglalk.	68	11.5	4	3.7	2	4.3
Gazdálkodó***	53	10.5	28	26.4	17	36.9
Iparos	43	8.5	13	12.2	10	21.7
Tanító	40	7.9	11	10.3	2	4.3
Tanár	33	6.5	3	2.8	2	4.3
Kereskedő	19	3.9	6	5.6	1	2.1
Lelkész	17	3.3	17	16.0	—	—
Gyári munkás	17	3.3	10	9.4	3	6.5
Nagykereskedő, gyáros	5	0.9	—	—	—	—
Értelmiségi	371	71.4	49	46.0	15	33.4
Földműves	53	10.5	28	26.4	17	36.9
Iparos, keresk. munkás	79	15.7	29	27.2	14	30.3
Összesen	503	100.0	106	100.0	46	100.0

* Ennél a kimutatásnál csak 503 főiskolás adatait dolgozhattuk fel, mert 161 adatai ebből a szempontból hiányosak és a 25 egyházi személy adatait itt nem vettük tekintetbe.

** Legnagyobb százalékban nyugdíjas tisztviselők és tisztviselők özvegyei.

*** Nagyobbrészt kisbirtokos földműves.

okulunk és meggondolásra nem készítenek. Az arra hivatottak kötelessége, hogy ezek a számok elsősorban az ifjúság minél szélesebb rétegeiben ismertté váljanak, de különösen, hogy a való adatok tanulságait népünk iskoláztatásának irányításánál arra megfelelő eszközök segítségével felhasználjuk.

Dr. DÁVID LÁSZLÓ.